

EKSPLODIRALA POTROŠNJA

Nekoć ‘droga elite’, a danas hrvatske srednje klase. Konzumiraju je i na poslu: ‘Kimnemo si na hodniku...’

Piše: Filip Pavić

Objavljeno: 20. lipnja 2026. 14:34

Problem je, upozoravaju stručnjaci, što se ovisnost razvija sporo, a mnogi godinama razvijaju naviku ne znajući da su u problemu

Samo seljačina pije, a ne zna se popraviti. Tako svoju naviku objašnjava 31-godišnja Danijela iz Zagreba, povremena korisnica kokaina.

- Na koksu si u kontroli. Ako piješ na tulumu, uredskoj zabavi ili svadbi manje su šanse da ćeš se oblokati i osramotiti. Zato se nekad u tim prilikama popravim, uzmem crtu bijelog, zabava mi dulje traje, mogu piti i razgovarati o čemu god, od filozofije do vrtlarstva, znam da neću baljezgati i valjati se po podu - kaže.

S Danijelom, voditeljicom odjela ljudskih resursa u jednoj velikoj domaćoj kompaniji koja je tražila anonimnost, razgovarali smo o fenomenu o kojem se u Hrvatskoj još ne govori naglas: rekreativnoj konzumaciji kokaina. Naime, korištenje ovog ilegalnog stimulansa koji, prema psiholozima, povećava budnost, energiju i osjećaj samopouzdanja, ali nosi ozbiljne rizike od ovisnosti, tjeskobe i srčanih komplikacija,

u Hrvatskoj se u posljednjih deset godina povećala pet puta, a još više u velikim hrvatskim gradovima.

Svaki deseti Zagrepčanin, prema lanjskom istraživanju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ), povukao je crtu kokaina barem jednom u životu, svaki dvadeseti ga konzumira povremeno, svaki četvrti poznaje nekog tko konzumira kokain, a svaki peti tvrdi da gram može nabaviti "vrlo lako", unutar 24 sata, jednim pozivom.

Dakle, kokain je u Hrvatskoj, barem u većim gradovima, sve dostupniji i jeftiniji, više nije "droga elite", kako se nekoć doživljavao, nego preferirani stimulans hrvatske urbane, zaposlene srednje klase.

- To je šminkerska stvar, sigurno - potvrđuje za Jutarnji Danijela. Procjenjuje da u njezinu rodnom gradu, malom mjestu na istoku Hrvatske odakle je prije deset godina došla studirati, ljudi i dalje više konzumiraju alkohol, marihuanu, a neki i speed, amfetamin koji ima slično djelovanje kao kokain, ali je gotovo pet puta jeftiniji. Kokain, po uličnoj cijeni od 70 eura do 90 eura za gram, rezerviran je za dobrostojeću urbanu klasu, kaže.

- Skuplji je, ali posljedice dan poslije, posebno za zaposlene ljude, nisu tako strašne kao mamurluk od alkohola ili tjeskoba poslije speeda i nespavanja 30 sati. Od dobrog koksa normalno spavaš i možda imaš jedan tužan dan poslije, ali to u uredu nitko neće primijetiti - objašnjava pa dodaje da nikako ne podržava normalizaciju konzumiranja kokaina.

- Iskreno, to je danas opasno uzelo maha. U svim filmovima i serijama, pogledajte 'Succession', likovi usputno šmrču kao da je to sasvim normalna stvar. Na svakoj svadbi danas će ti netko to ležerno ponuditi u WC-u. Nisam sigurna da je to dobra stvar - naglašava.

POSTALI SMO ZAPADNJAČKO POTROŠAČKO DRUŠTVO, SVI ŽELIMO BITI USPJEŠNI I NAJBOLJI, NIJE VIŠE DOVOLJNO DA ODRADIMO SMJENU OD OSAM SATI I ODEMO DOMA. KULTURA SAVRŠENSTVA, PRODUKTIVNOSTI I KORPORATIVNIH PERFORMANSI DANAS GURA MLADE PROFESIONALCE PREMA STIMULANSIMA, DIZALICAMA. VIDI SE TO NA NIKAD VEĆOJ PRODAJI ENERGETSKIH PIĆA, KAO I NA POPULARNOSTI KOKAINA

Istražujući razloge nagle eksplozije popularnosti kokaina u Hrvatskoj, razgovarali smo anonimno s dvoje zagrebačkih povremenih korisnika kokaina, kao i s liječnicima, psiholozima i sociolozima. Ideja je sagledati ovaj fenomen, ne samo iz kriminalističke i javnozdravstvene perspektive nego i društvene. Što se to unatrag nekoliko godina promijenilo u hrvatskom društvu da je kokain postao "droga trenutka"? Kako je rast standarda pratio rast konzumacije kokaina u Hrvatskoj, ali i drugim europskim zemljama, i je li ova hrvatska kokainska manija konačni dokaz da smo dovršili tranziciju u bogato, zapadnjačko potrošačko društvo?

- Kako smo počeli preuzimati europski standard, europske vrijednosti, tako smo preuzeli i europske obrasce ponašanja - kaže Siniša Brlas, jedan od vodećih domaćih psihologa specijaliziranih za ovisnosti.

Prema njemu, dva su faktora zašto sada raste konzumacija kokaina u Hrvatskoj: veći standard građana i ubrzaniji ritam života. Kako je sam premijer Andrej Plenković proglasio, "u Hrvatskoj se živi bolje", plaće su u pet godina skočile 50 posto, cijene hrane pića, uključujući alkohol i duhan, više od 70 posto, istovremeno cijena je kokaina pala s prosječnih 70 eura po gramu na 60 eura, prema lanjskim izvještajima MUP-a. Dakle, ako se gram podijeli na troje ili četvero korisnika, mnogima je kokain postao "isplativija" kombinacija za zabavu od kupovine preskupog pića u noćnim klubovima.

- Hrvatska se otvorila europskom tržištu, a Europa je preplavljena kokainom koji nikad nije bio dostupniji i čišći. Sve bolji standard Hrvata i velika ponuda koja mu drži nisku cijenu doveli su do njegove nagle popularnosti. Osim toga, tu je i činjenica da mladi sve manje piju alkohol i puše cigarete - govori Brlas.

Potvrđuju to sva istraživanja. Uporaba kokaina u Hrvatskoj upeterostručila se od 2011. do 2023. i bilježi najveći porast u korištenju od svih droga, kaže istraživanje Instituta "Ivo Pilar". Istovremeno, ispijanje alkohola i pušenje duhana, posebno među mlađima, značajno pada posljednjih godina, kao i teških droga poput heroina. Premda, alkohol i dalje konzumira gotovo 80 posto Hrvata, njih 40 posto puši cigarete, gotovo 9 posto kanabis, a 2,5 posto konzumira kokain (2011. taj je postotak bio na 0,6 posto).

Međutim, najveći skok u korištenju kokain vidi se u dobnoj skupini od 15 do 34 godine. Njih skoro 4,5 posto konzumira kokain, što je jedan od najvećih postotaka u EU. Mladi Hrvati, dakle, danas troše više kokaina od mladih Danaca, piše European Drug Report, i tek nešto manje od mladih Norvežana, Nizozemaca, Iraca i Estonca.

Uz to, kokain je sve dostupniji na ulici. Najnovije izvješće MUP-a o radu policije bilježi da se broj zapljena kokaina u samo tri godine udvostručio pa je policija lani kokain našla kod 1200 ljudi, dvostruko više nego 2022. godine. O raširenosti te droge dobro govori i istraživanje HZJZ-a u kojem ga između 5 i 20 posto Hrvata konzumira na radnom mjestu, a analize otpadnih voda u Zagrebu pokazuju da ga danas ima deset puta više u cirkulaciji nego 2011. godine. Zagreb se sada po konzumaciji kokaina izjednačio s Bečom, Pragom i Lisabonom.

- Kokain je generalni trend u Europi i Hrvatska tu nije iznimka. Standardom i plaćama smo se približili nekim razvijenim europskim gradovima, a to znači da polako prihvaćamo i njihov stil života - tumači.

Naime, kokainski boom kakav sada prolazi Hrvatska već je prošla Irska ranih 2000-ih, kao i Belgija prije 15-ak godina. U Dublinu je tako nakon golemog ekonomskog rasta, dolaska stranih kompanija i rekordnog pada nezaposlenosti, stasala generacija dobrostojećih mladih profesionalaca u financijama i IT sektoru, oni su se kokainom koristili, osim u noćnom životu, za poslovno umrežavanje te održavanje intenzivnog društvenog života.

U Bruxellesu, centru dobro plaćenih europskih birokrata, odvjetnika i konzultanata, s najvećom europskom ulaznom lukom za kokain Antwerpenom, kultura uspjeha i slabljenje društvene stigme oko kokaina dovele su do toga da Belgijci danas prednjače u europskoj potrošnji kokaina, uz Nizozemce, Španjolce i Irce. S druge strane, kokain je najmanje raširen u siromašnijim zemljama - Bugarskoj i Rumunjskoj.

Za Brlasa, to je znak da Hrvatska polako postaje "društvo stimulansa". Nakon rata 90-ih i epidemije heroina, kako kaže, kad su ljudi nakon traumatičnih događaja uzimali psihodepresore, tzv. spuštalice, kokain je, kao dizalica, postao droga novog vremena i lažan odgovor na veće zahtjeve modernog života.

- Budimo realni, postali smo zapadnjačko potrošačko društvo, svi želimo biti uspješni i najbolji, nije više dovoljno da odradimo smjenu od osam sati i odemo doma. Kultura savršenstva, produktivnosti i korporativnih performansi danas gura mlade profesionalce prema stimulansima, dizalicama. Vidi se to na nikad većoj prodaji energetskih pića, kao i na popularnosti kokaina - kaže.

PUNO MLADIH S JEFTINIJIH AMFETAMINA BRZO PRELAZI NA KOKAIN I ONDA IZGUBI KONTROLU. IMA TU SVEGA, OD SNOBIZMA DO VRŠNJAČKOG PRITISKA, ALI NAJVEĆI JE PROBLEM ČINJENICA DA SU SVI POSTALI IZRAZITI INDIVIDUALCI, IZGUBIO SE OSJEĆAJ ZA ZAJEDNICU, IZGUBILO SE ODGAĐANJE ZADOVOLJSTVA

Zato kokain postaje sve prisutniji i na radnim mjestima. Lanjsko izvješće HZJZ-a "Prevenција ovisnosti na radnom mjestu" bilježi da potencijalno svaki peti zaposleni Hrvat nešto konzumira na radnom mjestu. Alkohol je češći kod fizičkih poslova, kažu, dok su droge, najviše kokain, prisutne u kompleksnim organizacijama s visokim zahtjevima, u tvrtkama s više od 250 zaposlenih i na poslovima s visokom razinom stresa, smjenskim radom i velikom odgovornošću, što onda jednako pogađa konobare i taksiste, kao i više rangirane menadžere i bankare.

Bivša saborska zastupnica Mirela Holy pisala je prije gotovo deset godina u svojoj knjizi o "bijelim nosevima političara", lani je 25 zaposlenika Ministarstva obrane ispalo pozitivno na droge na radnom mjestu u nasumičnom testu, a sve su češće vijesti o liječnicima koji šmrkaju u ordinacijama, kao i one o našmrkanim radnicima Čistoće.

- Na poslu je to kao neki tajni klub - kaže naš drugi sugovornik 35-godišnji Mihovil, povremeni korisnik kokaina i middle menadžer u jednoj domaćoj IT kompaniji. Prema njemu, to nije nešto o čemu se u uredu govori naglas, ali svi znaju tko voli povući bijelo s vremena na vrijeme, i to im daje osjećaj posebnosti.

- Vidimo se na hodniku, kimnemo jedni drugima. Na korporativnim tulumima znamo da će barem jedan od nas imati nešto da se popravimo. I to nije problem dok god ti je koks izlet, nešto što radiš u posebnim prilikama, na svadbi ili rođendanu. Iskreno, mi u 30-ima više nemamo snage za cjelonoćno lumpanje, ali si to ne želimo priznati - kaže.

Prema njemu, Hrvati su danas dvadesete godine zamijenili tridesetima, kasnije ulazimo u brak, kasnije imamo djecu, profesionalni uspjeh i veća plaća ostavljaju dovoljno novaca i vremena za rekreativno drogiranje.

- Imamo viška novaca i manjka obaveza - smije se.

Pitamo ga smatra li sebe ovisnikom i gdje je točno granica između rekreativnog konzumiranja i ovisnosti. Mihovil priznaje da nije siguran.

- Jesam li si zaribao život zbog kokaina? Ne bih rekao, imam dobar posao, kvalitetne odnose s prijateljima i obitelji, ništa mi ne fali. Jesam li nešto posebno dobio time što sam ga probao? Isto, ne bih rekao. Imao bih jednako kvalitetan i ispunjen život - govori.

Na pitanje žali li zbog upuštanja u eksperimentiranje s teškom drogom, opet sliježe ramenima. Kaže da je sve to bila svjesna odluka, ali da nikome ne bi preporučio.

- Da, na koku možeš imati sjajne razgovore, snažne emocije i iskustva, ali rizik je prevelik. Lako dođeš od 'uzet ću crticu prije partyja' do toga da više ne možeš poslije posla sjesti s ekipom na pivo da netko ne pita 'da zovem čovjeka' - iskren je.

Problem je s kokainom, upozoravaju stručnjaci, što se ovisnost razvija sporo, a mnogi godinama razvijaju tu naviku ne znajući da su u problemu. Prema podacima HZJZ-a, prosječna dob u kojoj Hrvat prvi put proba kokain je 26, ali na liječenje uglavnom dolaze oni u kasnim 30-ima ili ranim 40-ima. Drugim riječima, kokainska ovisnost ne nastaje nakon jednog korištenja, češće je to nakon nekoliko mjeseci intenzivnog vikend-korištenja, a najčešće s godinama povremenog korištenja. Isto tako, kod nekih se korisnika nikad ne razvije klinička ovisnost.

Da je dosta toga individualno i počiva na karakteru, kaže prof. dr. sc. Zoran Zoričić, vodeći domaći stručnjak za ovisnosti u KBC-u Sestara milosrdnica.

Zoran Zoričić / Vojko Bašić, Cropix

- Nesigurni, narcisoidni i povodljivi ljudi su tome skloniji. Međutim, netko može probati i nikad više ponoviti, netko može konzumirati za vikend, a onda deset dana ili mjesec dana ne mora ništa. Problem nastaje kad zabava bez kokaina postane nezamisliva. Ovisnici često dolaze tek godinama poslije na liječenje, cijelo vrijeme misleći da nisu u problemu - kaže i napominje da je zato skeptičan prema pojmu "rekreativnog šmrkanja".

Podaci HZJZ-a pokazuju da, unatoč rastu konzumiranja kokaina, broj prijavljenih na liječenje ne raste značajno. Lani ih se zbog ovisnosti o kokainu liječilo samo tristotinjak. Problem je tu, smatra prof. Zoričić, što je kokain "funkcionalna" droga i lako se uklopi u privid normalnog funkcioniranja, daje nalet energije, razgovorljivosti i mentalne oštine. Za razliku od heroina, kod kojeg je fizičko propadanje brzo vidljivo, kokainski ovisnik djeluje budnije, brže, samouvjerenije, kao da je "u formi".

- Kod heroina čovjek već nakon jednog ili dva ubrizgavanja postaje fizički i psihički ovisan. Kod kokaina najprije nastupa psihička ovisnost. Kokain daje osjećaj brze gratifikacije, potencije i samouvjerenosti, a korisnik sve više iznutra veže svoju energiju, raspoloženje i socijalnu sigurnost s njim - objašnjava dodajući da su ti učinci kratkotrajni pa brzo dolazi pad, razdražljivost, tjeskoba, praznina, umor, nesanica, potištenost i potreba za još.

Na kraju, psihijatra pitamo i o njegovim pacijentima, koje društvene skupine najviše traže pomoć. Kako kaže, tri puta češće su muškarci, ali ono što se promijenilo u odnosu na nekad jest i veliki broj mladih.

- Dolaze nam sada podjednako menadžeri i učenici. Kokain je, vidimo, postao dostupniji, puno mladih s jeftinijih amfetamina brzo prelazi na kokain i onda izgubi kontrolu. Ima tu svega, od snobizma do vršnjačkog pritiska, ali najveći je problem činjenica da su svi postali izraziti individualci, izgubio se osjećaj za zajednicu, izgubilo se odgađanje zadovoljstva. Danas svi sve žele sad i odmah. Mladi ljudi pogotovo, ali i ljudi srednjih godina. Kao društvo odgajamo sve više nezrelih ljudi koji si pretjerano udovoljavaju i više ne znaju kako popuniti svoju prazninu i dosadu - zaključuje.

Izvorni URL:

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kokain-hrvatska-rast-rekreativne-konsumacije-urbana-srednja-klasa-15720103>

Očišćena arhivska verzija izrađena iz priloženog PDF-a; uklonjeni su oglasi, preporuke i elementi zaglavlja koji su prekrivali tekst.